

Հաստատում եմ
Տնօրեն՝
Ն. Մարկոսյան
-----/ստ./
--- ----- 2022թ.

**Թեմատիկ պլան
2022-2023 ուսումնական տարի**

Առարկա՝ Հայոց պատմություն
Ուսուցիչ՝ Ա. Այվազյան
Դասարան՝ 10-րդ
Շաբաթական ժամերի քանակ՝ 2 ժամ
Տարեկան ժամերի քանակ՝ 68 ժամ

**Թեմատիկ պլանավորում
«Հայոց պատմություն»
10 -րդ դասարան
Շաբաթական 2 ժամ
Տարեկան 68 ժամ**

<u>Ներածություն</u>		
Նպատակ	Նպաստել հայ պատմագիտական անցած ուղու, հայկական քաղաքակրթության պատկերացման ձևավորման պատմաաշխարհագրական պայմանների, հայոց պատմության հիմնական աղբյուրների վերաբերյալ գիտելիքների ձեռքբերմանը:	
Վերջնարդյունքներ	Կարողանա • Ներկայացնել հայ պատմագիտական անցած ուղին, հայոց պատմության պարբերաշրջանները, հիմնական աղբյուրները: • Բացատրել և առանձնացնել հայկական քաղաքակրթության ձևավորման պատմաաշխարհագրական պայմանները, հայկական լեռնաշխարհի վարչական բաժանումները և տարբեր դարաշրջաններում Հայաստանի քաղաքական-վաչական փոփոխությունները:	
Ժամ	Էջ	Դաս
1/1	3-5	<u>Ներածություն</u> <u>§ 1.«Հայոց պատմություն»-ը ավագ դպրոցում</u>
1/2	6-10	<u>§ 2. Հայկական քաղաքակրթության ձևավորման պատմաաշխարհագրական պայմանները</u>
Ա ՄԱՍ		
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄՆ ՈՒ ՉԱՐԳԱՅՈՒՄԸ		
ԲԱԺԻՆ 1. ՆԱԽՆԱԴԱՐՅԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ		
Նպատակ	Նպաստել Հայաստանի տարածքում նախնադարյան հասարակության վերաբերյալ գիտելիքների ձեռքբերմանը, տվյալ ժամանակաշրջանի կարևոր փաստերը բացատրելու, վերլուծելու, մեկնաբանելու, համեմատելու, համադրելու, վերաբերմունք արտահայտելու, գնահատելու կարողությունների զարգացմանը:	
Վերջնարդյունքներ	Կարողանա՝ • ներկայացնել և բացատրել մարդու ծագումը՝ ըստ ժամանակակից պատկերացումների, • թվարկել նախնադարի փուլերը, ենթափուլերը և հնավայրերը և համադրել յուրաքանչյուր փուլի ձեռքբերումները, • բացատրել կրոնի առաջացման նախասկզբնական ձևերը, • գնահատել Հայկական լեռնաշխարհում հայտնաբերված արվեստի և գիտության նշանավոր հուշարձաններն ու գտածոները, • արժևորել նախնադարյան մշակույթի նվաճումները Հայաստանի տարածքում:	
Ժամ	Էջ	Դաս
1/3	12-15	<u>§ 1. Հայկական Լեռնաշխարհի քարի դարից մինչև Բ.ա. IV հազարամյակը</u>
1/4	16-19	<u>§ 2. Պաշտամունքը: Արվեստը Գիտության տարրերը</u>
ԲԱԺԻՆ 2. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՄԿԲՆԱՎՈՐՈՒՄԸ		
ԳԼՈՒԽ 1. ՀԱՅՈՑ ԾԱԳՈՒՄՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ		
Նպատակ	Նպաստել հայկական քաղաքակրթության սկզբնավորման և հայոց ծագումնաբանության վերաբերյալ գիտելիքների ձեռքբերմանը, հայերի ծագման տեղաբնիկության տեսությունը հայերի մասին ավանդաբանությունները, արդի պատմագիտության մեջ հայերի ծագման հարցի վերաբերյալ, Հայաստանը	

		տարբեր ժողովուրդների դիցաբանական պատկերացումներում, Հին Արևելքի սեպագիր սկզբնաղբյուրներում և Աստվածաշնչում Հայաստանի մասին վկայությունները բացատրելու, վերլուծելու, մեկնաբանելու, համեմատելու, համադրելու, վերաբերմունք արտահայտելու, գնահատելու, կարողությունների զարգացմանը:
Վերջնաղբյուրներ		Կարողանա՝ • Հիմնավորել հայերի ծագման տեղաբնիկության տեսության, Հին Արևելքի սեպագիր սկզբնաղբյուրների և Աստվածաշնչում Հայաստանի և հայերի մասին վկայությունների, հայկական, հնագույն միջագետքյան հունական և վրացական ավանդազրույցների վերաբերյալ տեղեկությունները: • ներկայացնել և մեկնաբանել Հայաստանի և հայերի մասին վկայությունները Հին Արևելքի սեպագիր սկզբնաղբյուրներում և Աստվածաշնչում:
Ժամ	Էջ	Դաս
1/5	20-23	<u>§ 1. Հայոց ծագումնաբանության հարցը</u>
1/6	24-27	<u>§ 2. Հայաստանի և հայերի մասին հնագույն գրավոր հիշատակությունները</u>
ԳԼՈՒԽ 2. ՎԱՂ ԳԵՏԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱՎՈՐՈՒԹՅՆԵՐԸ (Ք.Ա. III ՀԱՉԱՐԱՄՅԱԿ - Ք.Ա. ՀԱՉԱՐԱՄՅԱԿԻ ՍԿՉԲԻՆ)		
Նպատակ	Նպատակ է Հայկական լեռնաշխարհում քաղաքակրթության սկզբնավորման, վաղ պետական կազմավորումների (Ք. ա. IV հազարամյակ - Ք.ա. I հազարամյակի սկիզբը)-վերաբերյալ գիտելիքների ձեռքբերմանը, տվյալ ժամանակաշրջանի կարևոր փաստերը, իրադարձությունները բացատրելու, վերլուծելու, մեկնաբանելու, համեմատելու, համադրելու, վերաբերմունք արտահայտելու, գնահատելու, արժևորելու կարողությունների զարգացմանը:	
Վերջնաղբյուրներ	Կարողանա՝ • բացատրել և ամբողջացնել Հայկական լեռնաշխարհի վաղ պետական կազմավորումների ձևավորման գործընթացը, հայկական քաղաքակրթության առաջացման ակունքները, ժամանակաշրջանը վաղ պետական կազմավորումները (Ք.ա. III հազարամյակ Ք.ա. I հազարամյակի սկիզբը), • արժևորել Արատտան՝ որպես առաջին վաղ պետական կազմավորում, • համեմատել վաղ պետական կազմավորումները:	
Ժամ	Էջ	Դաս
1/7	27-31	<u>§ 1.Քաղաքակրթության սկզբնավորումը Հայկական լեռնաշխարհում</u>
1/8	31-33	<u>§ 2 Հայկական պետական կազմավորումները Ք.ա. III հազարամյակում և Ք.ա I հազարամյակի սկզբին</u>
ԲԱԺԻՆ 3. ՀԱՅԿԱՆ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ		
ԳԼՈՒԽ 1. ՎԱՆԻ ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ		
Նպատակ	Նպատակ է Վանի թագավորության վերաբերյալ գիտելիքների ձեռքբերմանը, Վանի թագավորության ժամանակաշրջանի կարևոր փաստերը, իրադարձությունները, նշանավոր գործիչների գործունեությունը բացատրելու, վերլուծելու, մեկնաբանելու, համեմատելու, համադրելու, վերաբերմունք արտահայտելու, գնահատելու, արժևորելու կարողությունների զարգացմանը:	
Վերջնաղբյուրներ	Կարողանա՝ • բացատրել Վանի թագավորության կազմավորման, հզորացման և անկման պատճառները, • ներկայացնել և բացատրել նշանավոր արքաների գործունեությունը, • ուրվագծել Վանի թագավորության պետական կարգի, քաղաքաշինության, բանակի կառուցվածքի, տնտեսության վերաբերյալ փաստերը,	

		արժևորել Վանի թագավորության դերը հայոց պատմության մեջ:
Ժամ	Էջ	Դաս
1/9	34-38	<u>§ 1. Վանի թագավորության կազմավորումն ու հզորագումը: Արգիշտի I</u>
1/10	39-42	<u>§ 2. Վանի տերությունը Սարդուրի II- ի և նրա հաջորդների օրոք: Թագավորության անկումը</u>
1/11	42-45	<u>§ 3. Վանի թագավորության տնտեսությունը, պետական կարգը և բանակը</u>
ԳԼՈՒԽ 2. ՀԱՅԿԱԳՈՒՆ-ԵՐՎԱՆՆԵՐԻ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ		
Նպատակ	Նպաստել Հայկագուն-Երվանդյանների թագավորության վերաբերյալ գիտելիքների ձեռքբերմանը, Հայկագուն-Երվանդյանների թագավորության կարևոր փաստերը, իրադարձությունները, նշանավոր գործիչների գործունեությունը բացատրելու, վերլուծելու, մեկնաբանելու, համեմատելու, համադրելու, վերաբերմունք արտահայտելու, գնահատելու, արժևորելու կարողությունների զարգացմանը:	
Վերջնարդյունքներ	Կարողանա՝ - ներկայացնել և բացատրել Հայկագուն Երվանդյանների արքայատոհմի հաստատումը, թագավորության վերելքի պատճառները, արքաների գործունեությունը, տնտեսությունը, պետական կարգը, բանակի կառուցվածքը, - մեկնաբանել Ալեքսանդր Մակեդոնացու Արևելյան արշավանքի նշանակությունը Հայաստանի անկախացման գործում, - վերլուծել Հայկագուն Երվանդյանների թագավորության մասնատման հետևանքները, - բացահայտել Երվանդական թագավորության անկման պատճառները:	
Ժամ	Էջ	Դաս
1/12	46-50	<u>§ 1. Հայաստանը Ք.ա. VII դարավերջից մինչև Ք.ա. 330-ական թթ.</u>
1/13	50-53	<u>§ 2. Հայոց թագավորությունները Ք.ա. 331-201 թթ.</u>
1/14	53-56	<u>§ 3. Հայկագուն-Երվանդականների թագավորության տնտեսությունն ու պետական կարգը</u>
1/15		Կրկնություն (1 ժամ)
ԳԼՈՒԽ 3. ՄԵԾ ՀԱՅՔԻ ԱՐՏԱՇԵՅԱՆՆԵՐԻ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ		
Նպատակ	Նպաստել Մեծ Հայքի Արտաշեսյանների թագավորության վերաբերյալ գիտելիքների ձեռքբերմանը, թագավորության կարևոր փաստերը, իրադարձությունները, նշանավոր արքաների գործունեությունը բացատրելու, վերլուծելու, մեկնաբանելու, համեմատելու, համադրելու, վերաբերմունք արտահայտելու, գնահատելու, արժևորելու կարողությունների զարգացմանը:	
Վերջնարդյունքներ	Կարողանա՝ - արժևորել արտաքին գործոնը ճկուն կերպով օգտագործելու Արտաշես ստրատեգոսի կարողությունը, - վերլուծել Արտաշես I-ի ներքին ու արտաքին քաղաքականությունը, գնահատել նրա գործունեությունը: - ներկայացնել Տիգրան Մեծի աշխարհակալ տերության աշխարհաքաղաքական բազմամշակութային, հասարակական միջավայրը, - գնահատել Տիգրան II-ի գործունեության արդյունքները և նշանակությունը: - գնահատել Արտավազդ II-ի որդեգրած արտաքին քաղաքականությունը: - քննարկել և ներկայացնել Մեծ Հայքի Արտաշեսյան թագավորության օրոք հայ-պարթևական և հայ-հռոմեական քաղաքական առնչությունները և դրանց ազդեցությունը հայոց պետականության զարգացման վրա: - գնահատել Արտաշեսյան թագավորության դերը հայոց և	

		համաշխարհային պատմության մեջ:
Ժամ	Էջ	Դաս
1/16	57-62	<u>§ 1. Նոր հարստության հիմնումը: Արտաշես I</u>
1/17	62-69	<u>§ 2. Հայաստանը աշխարհակալ տերություն: Տիգրան II Մեծ</u>
1/18	69-74	<u>§ 3. Ռազմարտաքական նոր իրադրությունը Առաջավոր Ասիայում</u>
1/19	74-78	<u>§ 4. Հայաստանի պայթյունը ընդդեմ Հռոմի ծավալապաշտական քաղաքականության: Արտավազդ II</u>
1/20	78-80	<u>§ 5. Արտաշեսյան թագավորության անկումը</u>
Թեմատիկ գրավոր աշխատանք		

**ԳԼՈՒԽ 4.
ՄԵԾ ՀԱՅՔԻ ԱՐԾԱԿՈՒՅԱՆՑ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ I-III ԴԱՐԵՐՈՒՄ**

Նպատակ	Նպաստել Մեծ Հայքի Արշակունիների թագավորության հաստատման և ամրապնդման վերաբերյալ գիտելիքների ձեռքբերմանը, թագավորության I - III դարերի կարևոր փաստերը, իրադարձությունները, նշանավոր արքաների գործունեությունը բացատրելու, վերլուծելու, մեկնաբանելու, համեմատելու, համադրելու, վերաբերմունք արտահայտելու, գնահատելու, արժևորելու կարողությունների զարգացմանը:

Վերջնարդյունքներ	Կարողանա՝ • ներկայացնել և բացատրել Մեծ Հայքի թագավորությունը դրածո թագավորների օրոք հայ-պարթևական, հայ-հռոմեական քաղաքական առնչությունները և դրանց ազդեցությունը հայոց պետականության զարգացման վրա, • թվարկել հայ Արշակունի արքայատոմի արքաներին ըստ գահակալման ժամանակագրական հաջորդականության և համեմատել նշանավոր արքաների գործունեությունը, • ներկայացնել հայ Արշակունի թագավորների ժառանգական իշխանության հաստատումը, • վերլուծել և բացատրել Մասանյան հեղաշրջումից հետո հայ-պարսկական հարաբերությունների վատթարացման պատճառները, • նկարագրել Արշակունիների պետական կարգը և տնտեսությունը, քաղաքները, գյուղական բնակավայրերը:

Ժամ	Էջ	Դաս
1/21	81-84	<u>§ 1. Հայաստանը և Հռոմի ու Պարթևստանի մրցակցությունը</u>
1/22	85-88	<u>§ 2. Մեծ Հայքի թագավորությունում Արշակունիների գահակալումը</u>
1/23	88-91	<u>§ 3. Մեծ Հայքը III դարում: Թագավորության հասարակական կյանքը Գործնական աշխատանք</u>

ԲԱԺԻՆ 4. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

ԳԼՈՒԽ 1. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ Ք.Ա. IX – Ք. Ա. III ԴԱՐԵՐՈՒՄ

Նպատակ	Նպաստել մշակույթի զարգացման պայմանների, համահայկական թագավորությունների՝ Վանի թագավորության, Հայկազուն- Երվանդունիների ժամանակաշրջանների հոգևոր և նյութական մշակույթի նվաճումների վերաբերյալ գիտելիքների ձեռքբերմանը, վերլուծելու, մեկնաբանելու, համադրելու կարողությունների զարգացմանը

Վերջնարդյունքներ	Կարողանա՝ • ներկայացնել և բացատրել մշակույթի զարգացման պայմանները, • թվարկել և ամբողջացնել Ք.ա. IX-Ք.ա. III դարերում ստեղծված մշակութային կարևոր նյութական արժեքները՝ քաղաքներ, կառույցներ, զինամթերքի տեսակներ, խեցեգործության նմուշներ և քարե գտածոներ, • ներկայացնել և գնահատել գրային համակարգերը, հայտնաբերված արձանագրությունները, ծեսերը, առասպելները, վիպերգերը, կրոնական

		համակարգերը և հավատալիքները:	և	դիցարանը,	հայոց	հին
Ժամ	Էջ	Դաս				
1/24	92-95	<u>§ 1. Վանի թագավորության նյութական մշակույթը</u>				
1/25	95-97	<u>§ 2. Համահայկական առաջին թագավորության հոգևոր մշակույթը</u>				
1/26	98-100	<u>§ 3. Հայկագուն-Երվանդունիների ժամանակաշրջանի հոգևոր մշակույթը</u>				
ԳԼՈՒԽ 2. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ ՀԵԼԼԵՆԻԶՄԻ ԴԱՐԱՇՐՋԱՆՈՒՄ						
Նպատակ	Նպաստել հելլենիստական ժամանակաշրջանի մշակույթի զարգացման պայմանների, հելլենիզմին բնորոշ առանձնահատկությունների, հայկական հելլենիզմի փուլերի, հայոց դիցարանի, հայ հին դպրության, պատմագրության, գրականության, տոմարի, օրացույցի, բանահյուսության, թատրոնի, արվեստի և քաղաքակրթական նվաճումների մասին գիտելիքների ձեռքբերմանը և վերաբերմունք արտահայտելու, գնահատելու, արժևորելու կարողությունների զարգացմանը:					
Վերջնարդյունքներ	Կարողանա • բացատրել հայ մշակույթին բնորոշ գծերը, • ներկայացնել հեթանոսական նոր պանթեոնը և համեմատել հունական դիցարանի հետ, • դասակարգել և արժևորել հելլենիզմի շրջանի ձեռքբերումները հայկական մշակույթի տարբեր բնագավառներում, • կարծիք հայտնել հելլենիզմի՝ հայկական մշակույթի վրա ունեցած ազդեցության վերաբերյալ, • գնահատել հայկական ազգային արժեհամակարգի առանցքը, սրբազան հայրենիքի պաշտամունք լինելը:					
Ժամ	Էջ	Դաս				
1/27	101-104	<u>§1. Հայաստանը հելլենիստական դարաշրջանում</u>				
1/28	104-107	<u>§2. Գիրք, պատմագրությունը, գրականությունը և տոմարը</u>				
1/29	108-109	<u>§3. Ժողովրդական բանահյուսությունը և թատրոնը</u>				
1/30	110-114	<u>§4. Արվեստը: Ազգային արժեհամակարգը և հին Հայաստանի քաղաքակրթական նվաճումները</u>				
Բ ՄԱՍ						
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԻՋԻՆ ԴԱՐԵՐՈՒՄ						
1/33	116	<u>Ներածություն</u>				
ԲԱԺԻՆ 1						
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐԴԱՇՆԱԿՈՒՄԸ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ԱՐԺԵՀԱՄԱԿԱՐԳԻՆ						
ԳԼՈՒԽ 1. ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹՅԱՆ ՀՌՉԱԿՈՒՄԸ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՐՈՆ : ԱՎԱՏԱՏԻՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄԸ						
Նպատակ	Նպաստել քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու անհրաժեշտության, հայոց եկեղեցու ստանձնած առաքելության, և ավատատիրական հասարակության դասերի, հողատիրության ձևերի, գործակալությունների, բանակի զորատեսակների, վաղ միջնադարյան Հայաստանի նշանավոր քաղաքների վերաբերյալ գիտելիքների ձեռքբերմանը, իրադարձությունները բացատրելու, վերլուծելու, մեկնաբանելու, համեմատելու, համադրելու, վերաբերմունք արտահայտելու, գնահատելու, արժևորելու կարողությունների զարգացմանը:					
Վերջնարդյունքներ	Կարողանա • թվարկել և մեկնաբանել միջնադարի փուլերը • ներկայացնել քրիստոնեության ընդունման պատմական նշանակությունը կարևորելով հայոց եկեղեցու ստանձնած դերը, • հիմնավորել քրիստոնեությունը Հայաստանում պետական կրոն հռչակելու					

		հետևանքով ազգային և քրիստոնեական արժեքների համադրումը, արժեքային նոր համակարգի ձևավորումը, • թվարկել հողատիրության ձևերը և գործակալությունները, • բացատրել և գնահատել գործակալությունների դերը երկրի կառավարման բնագավառում, • տարբերակել ազատների և անազատների դասերը, պատկերել ավատատիրական աստիճանակարգը, • գնահատել բանակի դերը միջնադարյան հայկական պետականության կյանքում, • մեկնաբանել գյուղական համայնքների և մասնավոր տնտեսությունների դերն ու կարևորությունը հայոց պետության կյանքում, • արժևորել առևտրական կարևոր ճանապարհների դերը, • թվարկել և նկարագրել միջնադարյան Հայաստանի նշանավոր քաղաքները:

Ժամ	Էջ	Դաս
1/34	117-120	<u>§ 1. Քրիստոնեության հոշակումը պետական կրոն</u>
1/35	121-125	<u>§ 2. Ավատատիրության հաստատումը Հայաստանում</u>

**ԳԼՈՒԽ 2.
ԱՐՇԱԿՈՒՆՅԱՆՑ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ IV ԴԱՐՈՒՄ ԵՎ V ԴԱՐԻ ՄԿՉԲԻՆ**

Նպատակ	Նպատակ IV և V դարի սկզբի Արշակունի արքաների, նրանց օրոք տեղի ունեցած ամենանշանավոր իրադարձությունների, հայ-պարսկական հարաբերությունների վատթարացման պատճառների, Հայաստանի առաջին բաժանման և Արշակունյաց թագավորության անկման պատճառների մասին գիտելիքների ձեռքբերմանը, տվյալ ժամանակաշրջանի իրադարձությունները բացատրելու, վերլուծելու, մեկնաբանելու, համեմատելու, համադրելու, վերաբերմունք արտահայտելու, գնահատելու, արժևորելու կարողությունների զարգացմանը:

Վերջնարդյունքներ	Կարողանա • թվարկել Արշակունի թագավորներին գահակալման ժամանակաշրջանի հաջորդականությամբ և մեկնաբանել նրանց գործունեության առանցքային դրվագները, • մեկնաբանել առաջին հայ եկեղեցական ժողովը, • արտահայտել դիրքորոշում Պապ թագավորի գործունեության վերաբերյալ, • քննարկել Հայաստանի առաջին բաժանումը և հետևանքները, • արժևորել հայոց գրերի գյուտի պատմական նշանակությունը, • ներկայացնել և մեկնաբանել հայոց պետականության անկման պատճառները և հետևանքները:

Ժամ	Էջ	Դաս
1/36	126-128	<u>§1. Պայթար կենտրոնական իշխանության ուժեղացման համար</u>
1/37	129-134	<u>§2. Արշակ II-ի և Պապ թագավորների քաղաքականությունը</u>
1/38	135-137	<u>§3. Հայոց Արշակունյաց թագավորության մայրամուտը</u>

ԳԼՈՒԽ 3. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԾՐՋԱՆԸ

Նպատակ	Նպատակ V դարում, Մեծ Հայքում Արշակունյաց թագավորության անկումից հետո, ստեղծված իրավիճակի՝ մարզպանական կարգավիճակի, կրոնափոխության վտանգի ու սպառնալիքների, Ավարայրի ճակատամարտի դերի ու նշանակության, արաբական արշավանքների, խալիֆայության դեմ ապստամբությունների մասին գիտելիքների ձեռքբերմանը, V-IX դարերի իրադարձությունները բացատրելու, վերլուծելու, մեկնաբանելու, համեմատելու, համադրելու, վերաբերմունք արտահայտելու, գնահատելու, արժևորելու կարողությունների զարգացմանը :

Վերջնարդյունքներ	Կարողանա • բացատրել հայ նախարարական համակարգի դերը հայոց պետական կարևոր օղակների պահպանման գործում, • օգտվելով սկզբնաղբյուրներից և պատմագիտական գրականության մեջ առկա տեսակետներից վերլուծել և ներկայացնել սեփական տեսակետ V դարի ազատագրական պայքարի ղեկավարների և քաղաքական տարբեր գործիչների դիրքորոշումների վերաբերյալ, • վերլուծել և գնահատել V դարի ազատագրական պայքարի պատմական նշանակությունը, • վերլուծել VI դարում Հայաստանում Բյուզանդիայի և Պարսկաստանի վարած քաղաքականության հետևանքները, • մեկնաբանել VI դարում Հայոց եկեղեցու ինքնուրույնության պահպանմանն ուղղված քաղաքականության նշանակությունը, • գնահատել դեպի Հայաստան արաբների արշավանքների նպատակը, 652 թ. հայ-արաբական պայմանագրի պայմանները, նշանակությունը, • ներկայացնել Հայաստանում արաբների քաղաքականության նպատակները և հիմնական ուղղությունները, • համեմատել և հակադրել Մամիկոնյան և Բագրատունի իշխանական տոհմերի դիրքորոշումն ազատագրական պայքարի ուղիների վերաբերյալ, • ներկայացնել Հայաստանի ինքնավարության վերականգնման համար հայ ժողովրդի մղած պայքարն արաբների դեմ և դրանց արդյունքները, գնահատել ազատագրական պայքարի ղեկավարների գործունեությունը. • վերլուծել արաբների դեմ VIII դարի ազատագրական պայքարի անհաջողության պատճառները. • վերլուծել և գնահատել 850-855թթ. համաժողովրդական ապստամբության պատմական նշանակությունը. • ներկայացնել Հայաստանի ինքնավարության վերականգնման ներքին ու արտաքին նախադրյալները:

Ժամ	Էջ	Դաս
1/39	138-143	<u>§1. Արևելյան Հայաստանի մարզայանական կարգավիճակը: Վարդանանգ պատերազմը</u>
1/40	143-146	<u>§ 2. Վահան Մամիկոնյանի գլխավորած ապստամբությունը 481-484 թթ.</u>
1/41	146-150	<u>§3. Հայաստանը VI դարում</u>
1/42	150-154	<u>§ 4. Հայաստանը VII դարում</u>
1/43	155-159	<u>§5. Հայ նախարարական համակարգը արաբական խալիֆայության գերիշխանության շրջանում</u>

ԲԱԺԻՆ 2. ՀԱՅՈՑ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՉԱՐԳԱՅԱԾ ՄԻՋՆԵԴԱՐՈՒՄ

ԳԼՈՒԽ 1. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆՅԱՆՑ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Նպատակ	Նպատակ է Բագրատունյաց թագավորության հիմնադրման, հայոց պետականության և անկախության վերականգնման մասին գիտելիքների ձեռքբերմանը, իրադարձությունները բացատրելու, վերլուծելու, մեկնաբանելու, համեմատելու, համադրելու, վերաբերմունք արտահայտելու, գնահատելու , արժևորելու կարողությունների զարգացմանը:
Վերջնարդյունքներ	Կարողանա • գնահատել Հայոց եկեղեցու դերը Բագրատունյաց թագավորության վերականգնման ամրապնդման գործում, • վերլուծել Անիի Բագրատունիների կենտրոնական թագավորության և տեղական թագավորությունների միջև եղած քաղաքական պայքարն ու ենթակայական հարաբերությունները, • գնահատել Բագրատունիների դարաշրջանի քաղաքական ազգային, հոգևոր կառույցների դերը,

	- վերլուծել և գնահատել Բագրատունյաց ժամանակաշրջանի պետական գործիչների գործունեությունը, - բնութագրել պետական կարգը, բանակի կառուցվածքը, տնտեսական կյանքի զարգացումը, նկարագրել քաղաքների զարգացումը, - մեկնաբանել և վերլուծել Բագրատունյաց թագավորության հզորացման և անկման ներքին ու արտաքին պատճառները:

Ժամ	Էջ	Գառ
1/45	160-164	§ 1. Հայաստանի անկախության վերականգնումը և ամրապնդումը
1/46	164-167	§ 2. Բագրատունյաց Հայաստանի վերելքը
1/47	168-172	§3. Պետական կառավարման համակարգը: Տնտեսության վերելքը
1/48	172-176	§4. Բագրատունյաց թագավորության մասնատումն ու անկումը

ՉԼՈՒԽ 2. ՀԱՅՈՑ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ XI-XIV ԴԱՐԵՐՈՒՄ

Նպատակ	Նպաստել Հայաստանում կենտրոնական թագավորության անկման հետևանքների, օտար նվաճողների դեմ պայքարի արդյունքների, Չաքարյան իշխանական տոհմի դերը Հայաստանի հյուսիս-արևելյան շրջանների ազատագրման գործի մասին գիտելիքների ձեռքբերմանը, XI-XIV դարերի իրադարձությունները բացատրելու, վերլուծելու, մեկնաբանելու, համեմատելու, համադրելու, վերաբերմունք արտահայտելու, գնահատելու, արժևորելու կարողությունների զարգացմանը:

Վերջնարդյունքներ	Կարողանա՝ - մեկնաբանել և վերլուծել Բագրատունյաց թագավորության անկման հետևանքները, - թվարկել XI-XIV դարերի կեսի հայկական թագավորությունները և իշխանությունները, - գնահատել Չաքարյան իշխանական տոհմի դերը և հայ-վրացական զինակցության նշանակությունը Հայաստանի հյուսիս - արևելյան շրջանների ազատագրման գործում, - ներկայացնել հայ ժողովրդի XI-XIV դարերի օտար նվաճողների արշավանքների և նրանց դեմ մղած պայքարի մի քանի կարևոր փաստեր, - Մեկնաբանել թյուրք-սելջուկների և մոնղոլների դեմ հայերի մղած պայքարի հետևանքները:

Ժամ	Էջ	Գառ
1/49	176-179	§ 1. Հայաստանը XI դարի երկրորդ կեսին
1/50	179-182	§ 2. Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարը օտար նվաճողների դեմ (XII-XIV դարեր)

ՉԼՈՒԽ 3. ԿԻԼԻԿՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ

Նպատակ	Նպաստել Ռուբինյանների անկախ իշխանության առաջացման, Կիլիկյան թագավորության ստեղծման ներքին և արտաքին նախադրյալների, Հեթումյան և Լուսինյան արքայատոհմերի թագավորների գործունեության մասին գիտելիքների ձեռքբերմանը, Կիլիկիայի հայոց թագավորության ժամանակաշրջանի իրադարձությունները բացատրելու, վերլուծելու, մեկնաբանելու, համեմատելու, համադրելու, վերաբերմունք արտահայտելու, գնահատելու, արժևորելու կարողությունների զարգացմանը:

Վերջնարդյունքներ	Կարողանա՝ - գնահատել հայրենիքի՝ բնիկ տարածքներից դուրս պետականություն կերտելու հայ ժողովրդի ձգտումը - ներկայացնել և բացատրել Ռուբինյանների անկախ իշխանության առաջացման, Կիլիկյան թագավորության ստեղծման ներքին և արտաքին նախադրյալները, - թվարկել Կիլիկյան Հայաստանի իշխանությունները և նրանց կենտրոնները - ներկայացնել և գնահատել Կիլիկիայում հայկական թագավորության

	- ստեղծման պատմական պայմանները և նշանակությունը - ներկայացնել և մեկնաբանել Կիլիկյան Հայաստանի պետական և հոգևոր նշանավոր գործիչների գործունեությունը, - ներկայացնել Ռուբինյան, Հեթումյան և Լուսինյան արքայատոհմերի թագավորների գործունեության առանցքային դրվագները - Բացատրել մոնղոլների հետ դաշնակցելու՝ Հեթում I-ի քաղաքականության պատճառները - բացատրել դեպի Արևմուտք քաղաքական - շրջադարձի պատճառները, - մեկնաբանել Կիլիկիայում կրոնական-քաղաքական խմբավորումների դիրքորոշումները և փորձել գնահատել դրանց ազդեցությունը պետության հետագա ճակատագրի վրա - Բացատրել Կիլիկիայի հայկական թագավորության թուլացման ու անկման պատճառները և հետևանքները - համեմատել Բագրատունյաց թագավորության և Կիլիկիայի թագավորության տնտեսական և պետական կարգը:

Ժամ	Էջ	Դաս
1/51	183-185 186-189	§ 1. Հայկական պետականության ստեղծումը Կիլիկիայում § 2. Կիլիկյան Հայաստանի ամրապնդումը: Հայոց թագավորության վերականգնումը
1/52	190-193	§ 3. Կիլիկիայի հայկական թագավորությունը XIII- XIVդդ.
1/53	194-197	§ 4. Կիլիկյան Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական հարաբերությունները և պետական կարգը
1/54		Կրկնություն/ Թեմատիկ գրավոր աշխատանք

ԲԱԺԻՆ 3. ՀԱՅՈՑ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՈՒՇ ՄԻՋՆԱԴԱՐՈՒՄ

ԳԼՈՒԽ 1. ԿՈՐՈՒՄՏՆԵՐԻ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐԸ (XV դ. XVII դարի առաջին կես)

Նպատակ	Նպաստել հայկական անկախության անկման, ազատագրական լեզենդների, Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի աթոռի վերականգնման, Հայաստանի ազատագրության պայքարի և հայկական իշխանությունների (Արցախի, Սյունիքի մելիքությունների, Չեյթունի իշխանության) մասին գիտելիքների ձեռքբերմանը, XV – XVII դարերի իրադարձությունները բացատրելու, վերլուծելու, մեկնաբանելու, համեմատելու, համադրելու, վերաբերմունք արտահայտելու, գնահատելու, արժևորելու կարողությունների զարգացմանը:

Վերջնարդյունքներ	Կարողանա՝ - նկարագրել օտար տիրապետության հետևանքները - գնահատել հայոց եկեղեցու գործունեությունը, բացատրել աղանդավորության ներկայավրած վտանգը, - բացատրել Ամենայն Հայոց կաթողիկոսական աթոռն Էջմիածնում վերահաստատելու անհրաժեշտությունն ու նախադրյալները, և գնահատել Ամենայն Հայոց կաթողիկոսական աթոռի Էջմիածնում վերահաստատելու փաստը, - ներկայացնել քաղաքական դրությունը Մերձավոր Արևելքում XVI դարի սկզբին և Հայաստանը թուրք-պարսկական պատերազմների թատերաբեմում, - բացատրել XVI-XVII դարերի թուրք-պարսկական պատերազմների հետևանքները Հայաստանի համար և պայմանագրերի արդյունքները, - վերլուծել XVI-XVII դարերի թուրք-պարսկական տիրապետության տակ ապրող հայ ժողովրդի սոցիալ-տնտեսական, ազգային, կրոնական և քաղաքական իրավիճակը, - վերլուծել 1604 թվականի հայերի բռնագաղթի պատճառները և

	հետևանքները, • բացատրել XV- XVI դարերում Հայաստանի ազատագրության համար պայքարի աշխուժացման պատճառները, ներկայացնել կարևոր դրվագները /Հայոց թագավորության վերականգնման փորձը Աղթամարում, • թվարկել Հայաստանում պահպանված կիսանկախ իշխանությունները և մելիքությունները և գնահատել նրանց դերը:

Ժամ	Էջ	Դաս
1/55	198-200	§1. Հայտտանք XV դարում
1/56	200-202	§2. Հայտտանք XV դարում և XVII դարի առաջին կեսին
1/57	204-206	§3. Հայաստանի ազատագրության համար պայքարի աշխուժացումը

ԳԼՈՒԽ 2. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱԴԹԱՎԱՅՐԵՐԸ XV-XVII ԴԱՐԵՐՈՒՄ

Նպատակ	Նպատել գաղութ հասկացության բնութագրի, գաղթավայրի առաջացման պատճառների, ընդհանուր զարգացման փուլերի, հայկական գաղթոջախների գործունեության և տարբեր երկրներում նրաց դերի մասին գիտելիքների ձեռքբերմանը հայկական գաղթավայրերի XV-XVII դդ իրադարձությունները բացատրելու, վերլուծելու, մեկնաբանելու, համեմատելու, համադրելու, վերաբերմունք արտահայտելու, գնահատելու , արժևորելու կարողությունների զարգացմանը:

Վերջնարդյունքներ	Կարողանա՝ • ներկայացնել և բացահայտել գաղթոջախների առաջացման պատճառները, • թվարկել և ամբողջացնել հայկական գաղթավայրերի ընդհանուր պատմության փուլերը, • նշել այն երկրներ որտեղ կային հայկական գաղթոջախներ և արժևորել այդ գաղթոջախների դերը • նկարագրել գաղթավայրերում հայերի հիմնական զբաղվածությունը, • համեմատել կոնկրետ գաղթավայրերը և վեր հանել տնտեսության մեջ, կենցաղում, ընդունող պետության հետ հարաբերություններում և այլ ասպարեզներում եղած տարբերությունները:

Ժամ	Էջ	Դաս
1/58	206-209	§ 1. Հայկական գաղթավայրերի առաջացումը: Եվրոպայի և Ասիայի համայնքները

ԲԱԺԻՆ 4. ՄԻՋՆԱԴԱՐՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ

ԳԼՈՒԽ 1. ԱՉԳԱՅԻՆ-ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՉԱՐԳԱՅՈՒՄԸ

Նպատակ	Նպատել Մեսրոպ Մաշտոցի , նախամաշտոցյան գրերի, գրերի դերի, դպրոցների, թարգմանչական գրականության, V դարի պատմիչների, փիլիսոփայության և այլ գիտությունների, բնափիլիսոփայության, տիեզերագիտության, աշխարհագրության, իրավունքի, արվեստի և եկեղեցու կանոնական գրականության մասին գիտելիքների ձեռքբերմանը, ազգային քրիստոնեական մշակույթի ձեռքբերումները, մշակույթային գործիչների գործունեությունը, մշակույթային կյանքում տեղի ունեցած կարևոր իրադարձությունները բացատրելու, վերլուծելու, մեկնաբանելու, համեմատելու, համադրելու, վերաբերմունք արտահայտելու, գնահատելու , արժևորելու կարողությունների զարգացմանը:

Վերջնարդյունքներ	Կարողանա՝ • ներկայացնել Մեսրոպ Մաշտոցի գործնեությունը և գնահատել գրերի գյուտի պատմական նշանակությունը,

	• արժևորել Վաղարշապատում, Արցախում, Սյունիքում և Արևմտյան Հայաստանում բացված դպրոցների խաղացած դերը ազգային արժեհամակարգի պահպանման գործում, • գնահատել հայ մշակույթի Ոսկեդարը, • ամբողջացնել և տարբերակել V – VIII դարերի հայ մշակույթի գործիչների աշխատությունները պատմագրության, փիլիսոփայության, աշխարհագրության, իրավունքի և եկեղեցական կանոնական գրականության բնագավառներում, • արժևորել վաղ միջնադարյան ժամանակաշրջանի ճարտարապետությունը, մանրանկարչությունը և արվեստի մյուս ճյուղերը:

Ժամ	Էջ	Դաս
1/59	210-212	§1. Հայ գրերի գույտը
1/60	213-215	§2. Հայ մշակույթի ոսկեդարը
1/61	215-218	§3. Մշակութային ձեռքբերումները VI – VIII դարերում

ԳԼՈՒԽ 2. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ X-XIV ԴԱՐԵՐՈՒՄ

Նպատակ	Նպատակ X-XIV դարերում դպրոցների, համալսարանի, պատմագիրների, իրավունքի և բնափիլիսոփաների, գրականության և արվեստի՝ ճարտարապետության, քանդակագործության, նկարչության վերաբերյալ գիտելիքների ձեռքբերմանը, X-XIV դարերում մշակույթի ձեռքբերումները, մշակութային գործիչների գործունեությունը, մշակութային կյանքում տեղի ունեցած կարևոր իրադարձությունները բացատրելու, վերլուծելու, մեկնաբանելու, համեմատելու, համադրելու, վերաբերմունք արտահայտելու, գնահատելու, արժևորելու կարողությունների զարգացմանը:

Վերջնարդյունքներ	Կարողանա՝ • պարզաբանել և գնահատել հայ մշակույթի վերելքի պատմական պայմանները, • ներկայացնել դպրոցների տեսակաները և համալսարանների կառուցվածքը, կրթական գործի նշանավոր կազմակերպիչներին, • ամբողջացնել և տարբերակել X-XIV դարերի հայ մշակույթի գործիչների աշխատությունները՝ պատմագրության, բնափիլիսոփայության, իրավունքի և գրականության բնագավառներում, • արժևորել X-XIV դարերի հայ մշակույթի ճարտարապետությունը, քանդակագործությունը նկարչությունը և արվեստի մյուս ճյուղերը և կարևորել ձեռքբերումները հայկական մշակույթի զարգացման գործում:

Ժամ	Էջ	Դաս
1/62	219-222	§1. Մշակույթի վերելքը: Կրթությունը
1/63	224-226 222-224	§2. Պատմագրությունը §3. Իրավունքը և բնափիլիսոփայությունը
1/64	226-229	§4. Գրականությունը և արվեստը

ԳԼՈՒԽ 3. ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ ԴՃՎԱՐԻՆ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ (XV-XVII դ. առաջին կես)

Նպատակ	Նպատակ XV-XVII դ. առաջին կեսին հայ տպագրության ձևավորման, կրթության զարգացման, դպրոցների տեսակների, նշանավոր գործիչների, պատմագիրների, բնագետների, բժշկության, արվեստի կարևոր ճյուղերի մասին գիտելիքների ձեռքբերմանը, XV-XVII դ. դարերում մշակույթի ձեռքբերումները, մշակութային գործիչների գործունեությունը, մշակութային կյանքում տեղի ունեցած կարևոր իրադարձությունները բացատրելու, վերլուծելու, մեկնաբանելու, համեմատելու, համադրելու, վերաբերմունք արտահայտելու, գնահատելու, արժևորելու կարողությունների զարգացմանը:

Վերջնարդյունքներ	Կարողանա՝ • ներկայացնել հայկական մշակույթի պահպանման ու զարգացման հիմնական պայմանները,

		• արժևորել տպագրության սկզբանավորումը և զարգացումը հայկական գաղթօջախներում, • ներկայացնել և գնահատել XV-XVII դ. առաջին կեսին Հայաստանում և հայկական գաղթավայրերում գործող ուսումնական կենտրոնները և այնտեղ գործունեություն ծավալած գործիչներին, • ներկայացնել XV-XVII դարերի գիտության և արվեստի նյութերը, դրանց սկնառու ներկայացուցիչներին ու նրանց ստեղծագործությունները:
Ժամ	Էջ	Գաս
1/65-66	230-232 232-234	<u>§1. Հայկական տպագրությունը: Կրթությունը §2. Գիտությունը և արվեստը</u>
1/67		<u>Գործնական աշխատանք</u>
1/68		<u>Ամփոփում</u>